

Språkslottet

Fördjupad samverkan bibliotek - barnhälsovård - förskola

Malin Klintholm & Jennie Karlsson
1 september 2022



Biblioteksutveckling
Sörmland





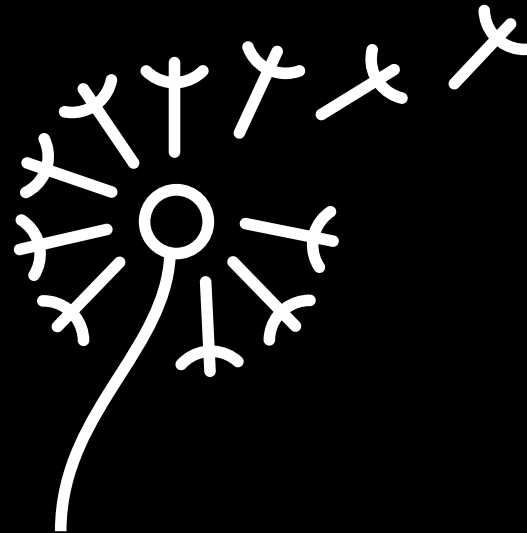
Dagens program

9:00	Hej och välkommen!
9:30	Språklottswebben
9:40	Dansa, lyssna, läsa – Knacka på!
10:00	Småspråkarna: Språkutvecklande lekar, sånger och ramsor för barn 0-3 år.
	15 min PAUS
11:00	Väck nyfikenhet, läslust och språkglädje!
11:45	Summering av dagen
12:00	Tack och hej!



Bokstart är

- en nationell satsning med syfte att stärka små barns språk- läsutveckling (0-3 år)



Biblioteksutveckling
Sörmland



Målet med Språkslottet är

- stärka föräldrar i deras betydelsefulla roll
- utveckla samverkan mellan folkbibliotek, barnhälsovård och förskola samt med familjen
- öka, och sprida, kunskap om små barns språk- och läsutveckling





Varför?

- De första 3 åren är avgörande
- Varenda barn har rätt till alla sina språk
- Skapa grund för goda läsvanor

”Ditt språk är det finaste du kan ge ditt barn. Läs, prata, sjung, berätta och lyssna på ditt barn – tidigt!”

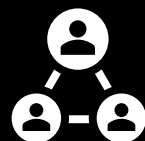




Språkslottet – Bokstart Sörmland



Januari 2022 till december 2024



Hela Sörmland



Samverkan bibliotek-barnhälsovård-förskola



Biblioteksutveckling
Sörmland

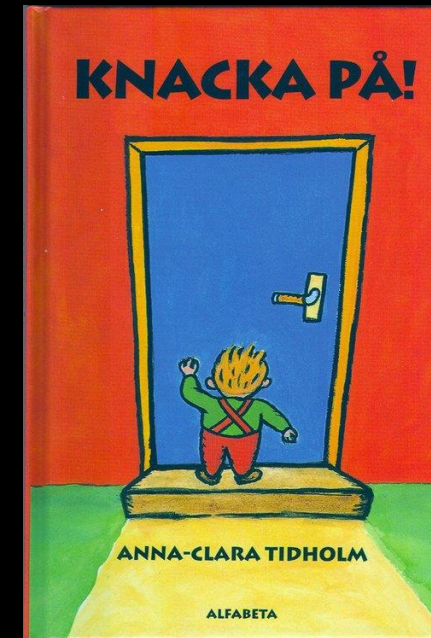
Hur?

Styrgrupp – chefer från bibliotek, BHV och förskola

Expertgrupper – medarbetare bibliotek, bvc och förskola

Gemensam vision –

"Knacka på hos alla barn i Sörmland"



Biblioteksutveckling
Sörmland



Expertgruppsrollen

Rollen som expertgruppsrepresentanter innebär:

- Delta i fortbildningsinsatser och dela lärande vidare i den egna organisationen.
- Informera om vad som sker i projektet på sin arbetsplats och fungerar som bollplank till projektledningen.
- Arbeta kommunvis med kartläggningar.
- Hjälpa till att ta fram gemensamma rutiner och checklistor.
- Diskutera hur samarbete ska utformas lokalt.





Vad?

Skapa en hel kedja av språkfrämjande insatser

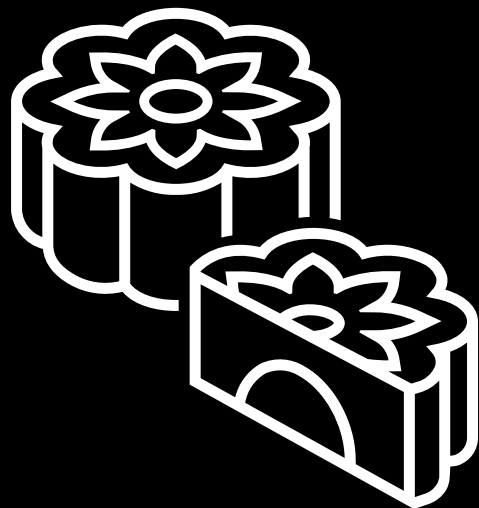
Hitta hållbara strukturer för samverkan

Stärka alla yrkeskategorier i att arbeta språkstärkande och familjecentrerat

Stärka föräldrarna i deras viktiga roll



Family literacy



Faktorer som verkar ha särskilt positiv effekt på barns språk- och läsutveckling är:

- En positiv attityd till läsning i hemmet
- Föräldrarnas engagemang
- Regelbunden högläsning
- Tillgång till exempelvis böcker och tidningar i hemmet (Rydsjö, 2012)





Kluster

- **Norra** – Eskilstuna, Strängnäs och Gnesta (9 personer).
- **Västra** – Katrineholm, Vingåker och Flen (9 personer).
- **Södra** – Nyköping, Oxelösund och Trosa (9 personer).





År 1 - Det nyfödda barnet (0-1 år) & samarbete barnhälsovård – bibliotek

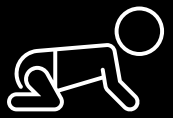
BVC börjar dela ut Knacka på! vid 8-månaders hembesöket och visar dialogläsning samt delar ut foldern Språkslottet

Checklistor och rutiner för samarbete tas fram, i samarbete med målgruppen, familjer med barn 0-1 år.

Expertgrupperna kartlägger vad som görs i varje kommun på BVC & bibliotek

Fortbildning: Kring dialogläsning, forskning om vikten av tidiga insatser, exempel på aktiviteter för 0-1 åringar på bibliotek





År 2 – Förskolebarnet (1-2 år) och samarbete förskola - bibliotek

Fortbildning: Flerspråkighet och levnadsvillkor barn i Sörmland



År 3 – Treåringen (2-3 år) och samverkan barnhälsovård-bibliotek-förskola

Fortbildning: Barn med försenad språkutveckling



Biblioteksutveckling
Sörmland



- Bokstart.se
- Foldrar, affischer och vinjett
- Språkslottswebben





Varför läsa med små barn?

- Stärker relationen – Närhet, trygghet.
- Stärker barnets fantasi och kreativitet
- Ger ökad uthållighet och uppmärksamhet
- Stärker ordförråd och grammatik
- Ger barnet försprång inför senare läs- och skrivutveckling

Även positiva effekter på föräldern!





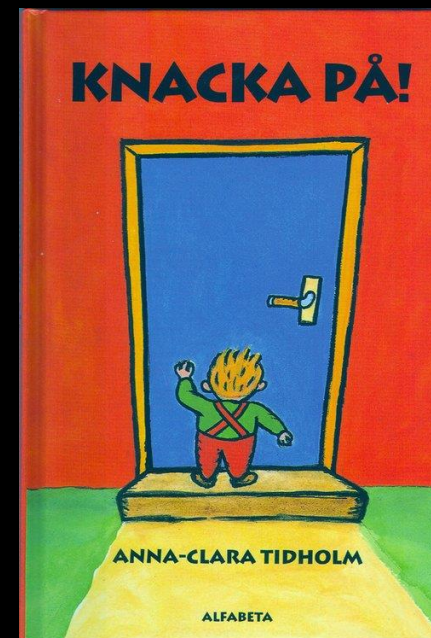
BVC börjar dela ut Knacka på!

Hälsobesök 8 månader

Främja trygg anknytning och gott samspel

Barnets kommunikations- språk- och talutveckling

För alla	För alla vid behov
Se barnet i sin hemmiljö för att undersöka och följa upp barnets situation, utveckling och hälsa. Skjuta föräldrabesök, hälsosamtal och vägledning om tillämpligt behov. <u>Hälsobesök 8 månader</u>	Överlämna ett eller två hälsobesök för ett större skyddsbesök för en god hälsa och följ upp riskfaktorer för en negativ utveckling av barnets fysiska, psykiska och sociala hälsa. Som kan innebära: • Kompletterande kartläggning och bedömning av barnets hälsa, utveckling samt skydds- och riskfaktorer. • Fördjupad hälsovägledning • Vårdföring • Föräldrabesök • Övrigt samtal • Plan hälsobesök vid behov. • Utskäp hälsobesök samgram i samverkan och samarbete med annan exempelvis socialtjänst, tandvård eller barnmorska.
Utvärdering <u>Utvärdering skriftlig och muntlig</u> Barn som riskerar att förlora Psykisk och sociala hälsa Hur mår barnet och föräldrar? Familjesituation och hur fungerar vardagen? Jämfört föräldrabesök. Följ upp anknytning och gott samspel Barns hälsa <u>Barns hälsa i hem och trygghet</u> Levnadsformer Stöd och stöttning Stöd och stöttning Stöd och stöttning Barn och vårdnad Barn och vårdnad Barn och vårdnad Vårdföring av barnets utveckling Utvärdering Utvärdering Utvärdering <u>Hälsobesök 8 månader</u> Barnets kommunikations- språk- och talutveckling Hälsobesök 8 månader Hälsobesök 8 månader Hälsobesök 8 månader	Utvärdering <u>Utvärdering skriftlig och muntlig</u> Barn som riskerar att förlora Psykisk och sociala hälsa Hur mår barnet och föräldrar? Familjesituation och hur fungerar vardagen? Jämfört föräldrabesök. Följ upp anknytning och gott samspel Barns hälsa <u>Barns hälsa i hem och trygghet</u> Levnadsformer Stöd och stöttning Stöd och stöttning Stöd och stöttning Barn och vårdnad Barn och vårdnad Barn och vårdnad Vårdföring av barnets utveckling Utvärdering Utvärdering Utvärdering <u>Hälsobesök 8 månader</u> Barnets kommunikations- språk- och talutveckling Hälsobesök 8 månader Hälsobesök 8 månader Hälsobesök 8 månader



Biblioteksutveckling
Sörmland



Ny rutin vid hembesök 8mån

- Syftet med rutinen är att tydliggöra begreppen **samspel** och **närvaro** för att på ett lustfyllt sätt stimulera utvecklingen kring barnets språk och kommunikation.



Ansvarig
Barnbiblioteks Sörmland
Datum
2022-03-30
Version
Regionalt tillägg -

Manual 8 månader språkprevention

Syftet med rutinen är att tydliggöra begreppen samspel och närvaro för att på ett lustfyllt sätt stimulera utvecklingen kring barnets språk och kommunikation.



Förbered besöket

Ta fram boken "Knacka på" samt folder "Språklotter". Den senare finns på flera språk.

Tillvägagångssätt under besöket

- Fråga föräldern "Hur brukar du göra när du tittar i en bok med ditt barn?", Utläs från förälderns svar när du går vidare med punkterna nedan.
- Be föräldern att sitta med barnet i sitt knä, armingen mitt emot eller bredvid dig.
- Håll fram boken "Knacka på" till barnet. Öppna boken och visa bilderna.
- Försök rikta barnets uppmärksamhet mot bilden i boken.
- Vänta in barnets respons (en blick, svarsljud, bankar på boken, mm).
- Var uppmärksam på det som barnet visar intresse för och kommentera detta genom att förstärka bildernas innehåll med ord eller en kort mening.
- Peka eller knacka med handen på bilden du pratar om och uppmuntra barnet att imitera.
- Läs boken tillsammans med barnet inför föräldrarna.

Samtal med föräldrarna

- Beskriv vad det innebär att **prata** böcker tillsammans med barnet, dvs att berätta med egna ord på sitt modersmål och med bilderna som stöd.
- Följ **barnets intresse**. Detta kan hos ett litet barn yttra sig i att ex. titta på bilden, imitera något föräldrarna gör, ge svarsljud ifrån sig eller banka på boken.
- I denna löder vill barnet **uppleva boken med alla sina sinnen**. Till exempel titta på bilderna, smaka på boken och bläddra fram och tillbaka.
- Med ögonkontakt och barnet sittandes i förälderns knä underlättas **gemensamt fokus** på bilderna.
- Små barn har kort uthållighet. Flera och korta bokunder varje dag är bra.
- Vid **flerspråkighet**. Uppmuntra föräldern till att **prata** med egna ord på sitt modersmål och med bilderna som stöd. När du läser boken behöver inte tolken översätta.
- På bibliotek finns böcker för alla åldrar som man kan låna gratis och personal som kan hjälpa till om man har frågor. Biblioteket erbjuder olika aktiviteter riktade mot små barn. Det finns barnböcker på många olika språk. Informera om var familjens närmsta bibliotek ligger och öppettider.
- Ge boken "Knacka på" samt folder Språklotter till familjen.



REGION
SÖRMLAND



Biblioteksutveckling
Sörmland



Kartläggning



Silverkey (Mickaël Delcey), CC BY-SA 4.0



301 801 invånare



6 075 km² area



9 kommuner

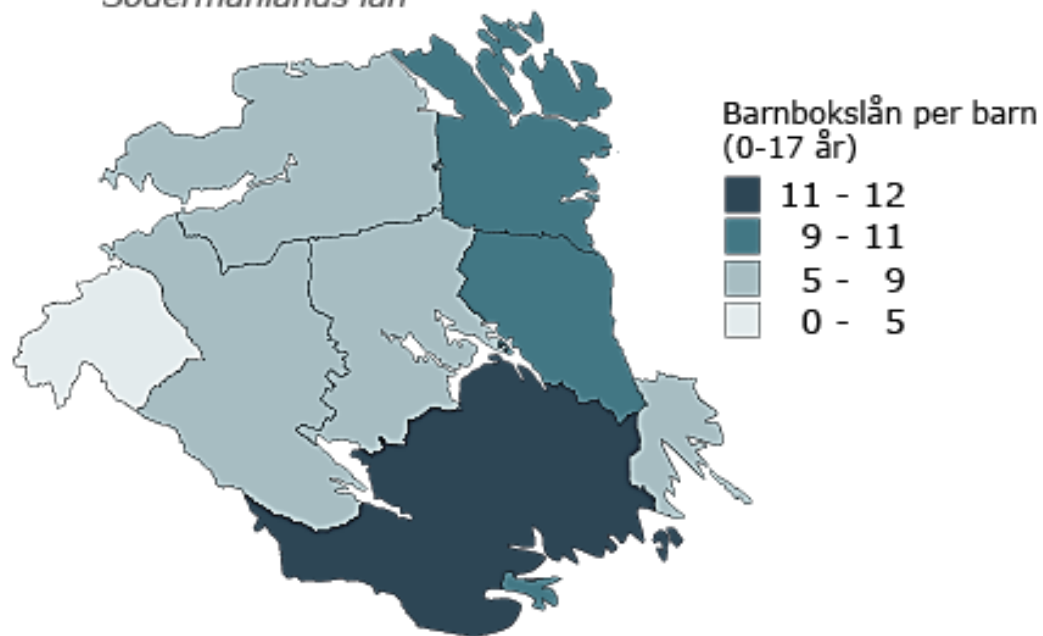


13 557 barn 0-3 år



Biblioteksutveckling
Sörmland

Barnbokslån i de kommunala biblioteken 2020 Södermanlands län



Källa: Kungliga biblioteket

© Pantzare Information AB

Barnbokslån per barn (0-17 år) i de kommunala biblioteken 2008-2020. Antal barnbokslån per barn.

Kommun/Region	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Eskilstuna	19	18	15	14	15	13	12	11	10	9	8	8	7
Flen	20	20	19	18	19	17	14	11	10	9	7	7	5
Gnesta	19	18	17	18	17	15	13	12	12	12	10	11	10
Katrineholm	21	19	19	18	13	21	20	19	18	17	3	7	7
Nyköping	27	27	28	27	24	25	20	19	18	16	16	16	12
Oxelösund	17	20	17	17	19	18	20	13	10	9	13	13	10
Strängnäs	12	12	12	14	14	14	13	12	12	11	11	11	11
Trosa	18	25	10	18	16	16	13	11	7	7	8	9	8
Vingåker	21	18	17	19	21	20	12	12	10	12	12	..	..
Södermanlands län	20	20	18	18	17	17	15	14	13	12	10	10	8
Riket	19	19	18	18	18	18	..	16	13	13	12	12	11

Källa: Kulturrådet, Folkbiblioteken och Kungliga biblioteket

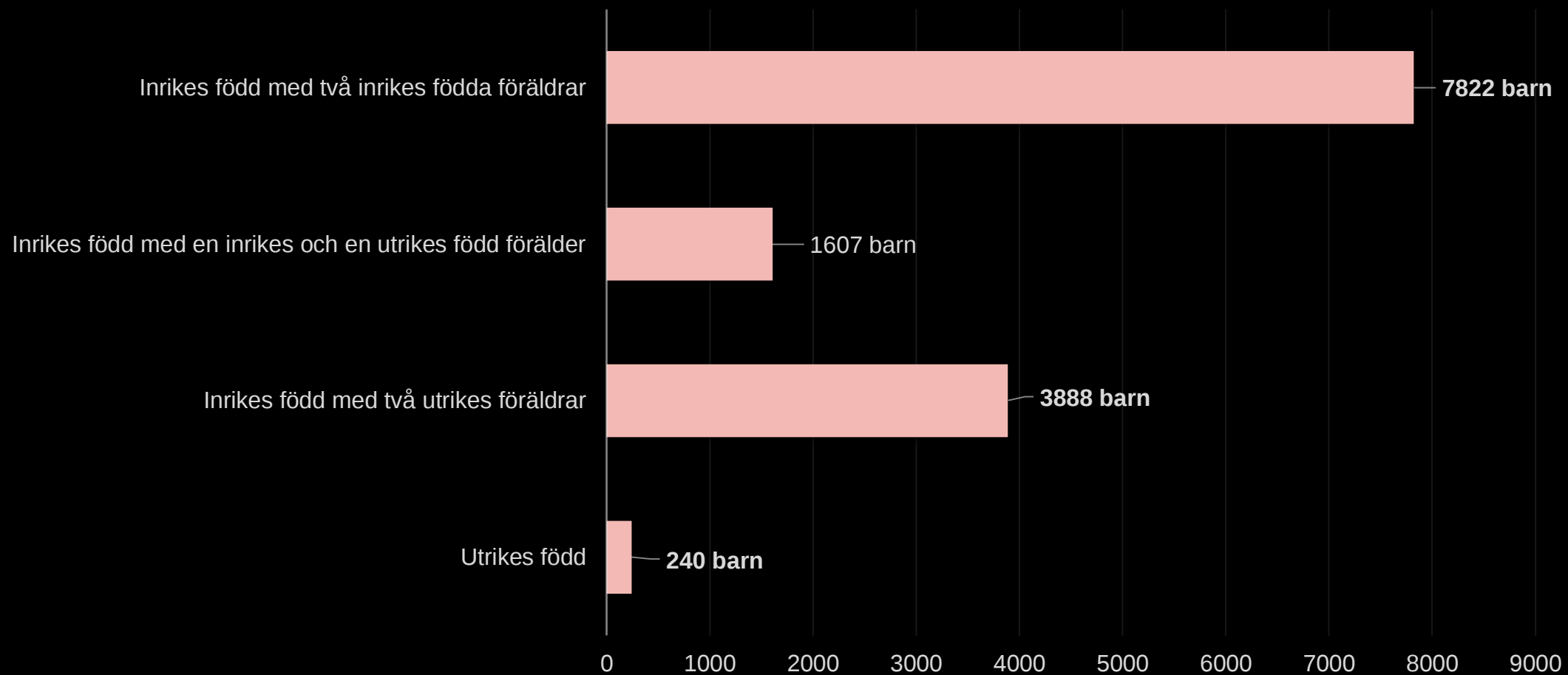
75% av alla barn 0-3 år i Sörmland bor inom 3 km från bibliotek.



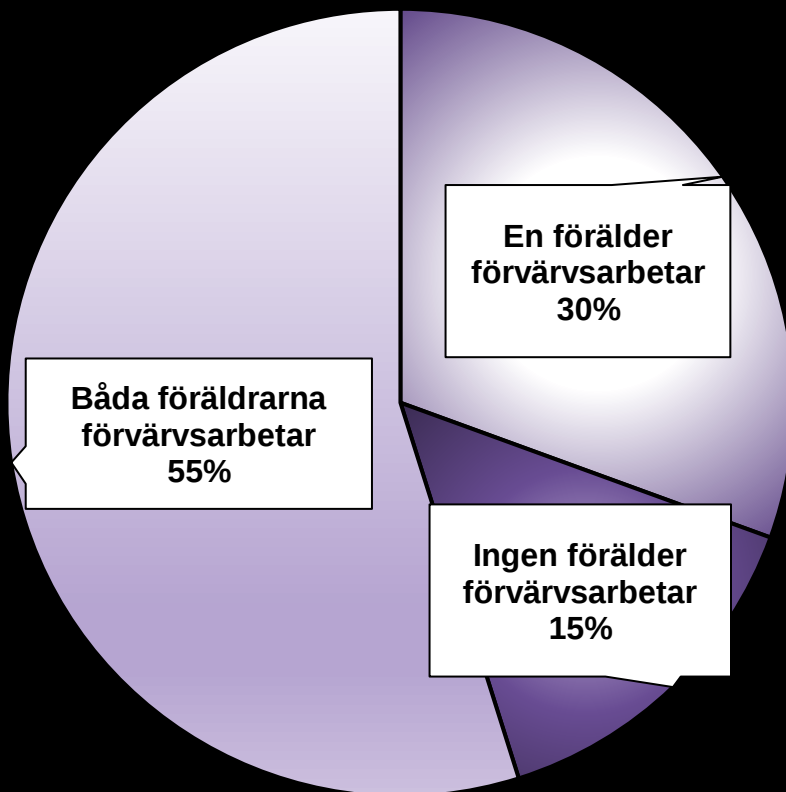
Biblioteksutveckling
Sörmland



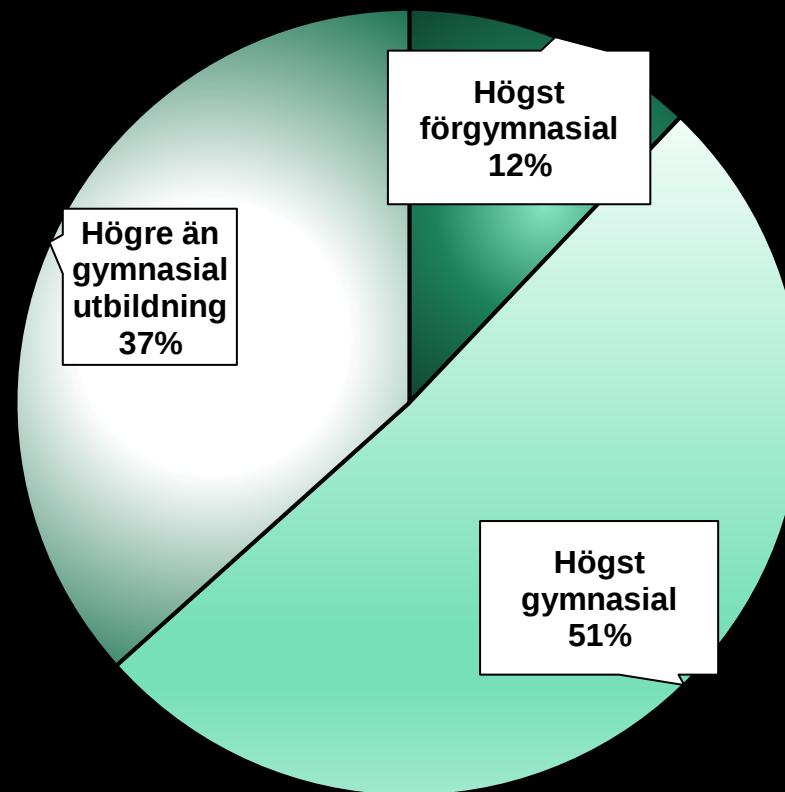
Totalt antal barn 0-3 år = 13 557 totalt



FÖRÄLDRARS SYSSELSÄTTNING 2019

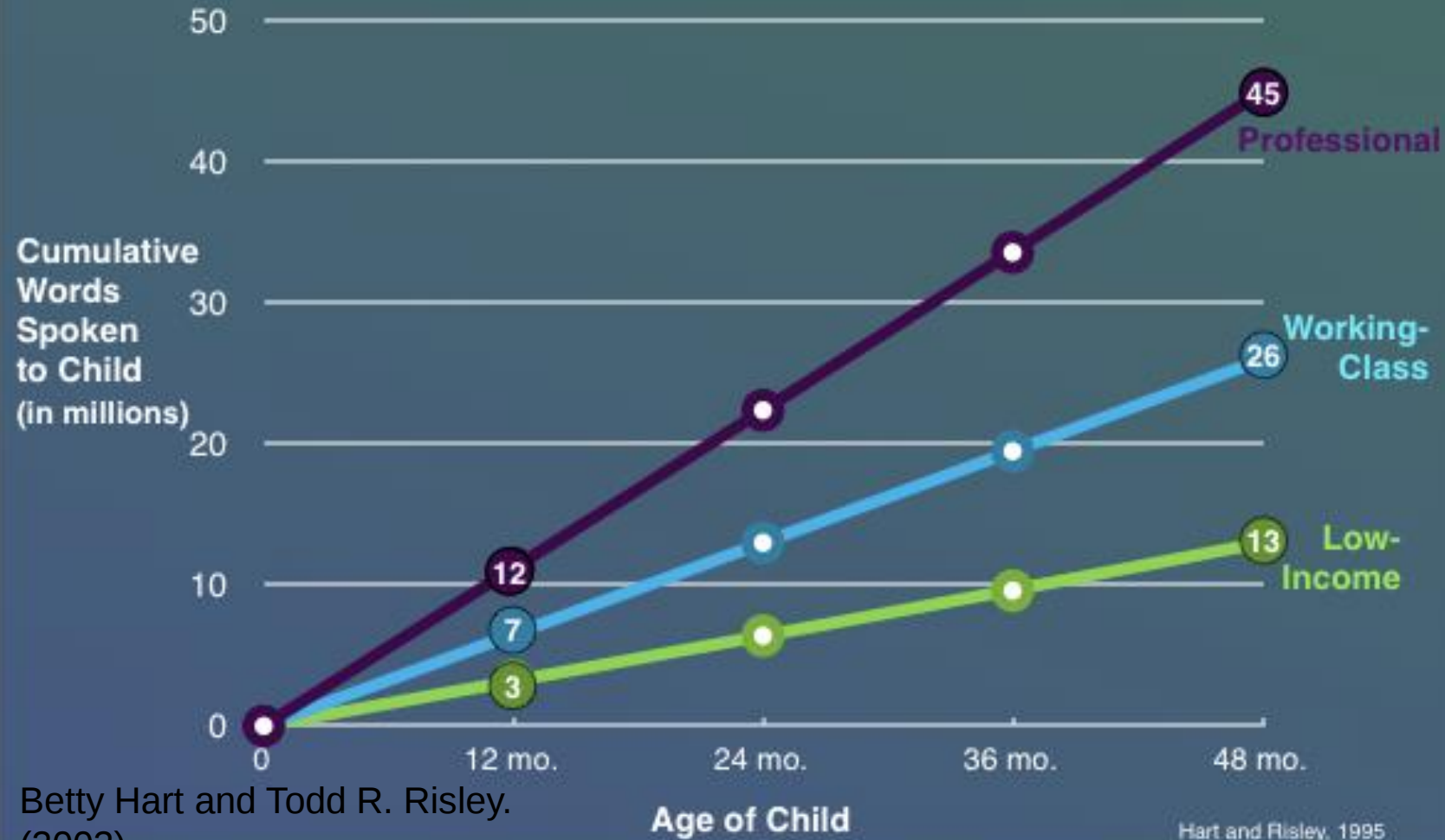


FÖRÄLDRARS UTBILDNING 2020



B

Cumulative Language Experiences



Läs- och lekväskor
Gåvoboken
Sagostunder för förskolan på förskolan biblioteket
Samarbeten kring utställningar
Dramatiserade sagostunder
Läs- och lekväskor
Appelpåsar med språkstulerande material
Mammor och barn i Nyfors i samarbete med kulturskolan
Sagostunder på familjecentralen
Föräldraträffar på BVC
Förskolebesök 0-3 år
Appelhylla med småbarnsböcker med teckenstöd
Barnböcker på flera olika språk
Samarbeten kring utställningar
Boken som kompis, samarbete med socialtjänsten
Föräldragrupper tillsammans med Team Förebygg
Rim och ramsor
Kapprumsbibliotek
Bebisbibblan och info i föräldragrupper BVC
Småbarnslistan 0-3 år
Läs- och lekväskor
Bebisbibblan 0-2 år
Samarbeten kring utställningar
Boklådor
Alla små läser
"Sagolördagar"
Kapprumsbibliotek
Popup bibliotek på familjecentralen
Kapprumsbibliotek
Barnteater
Samarbete med Familjecentralen
Gåvoboken
Föräldramöten
Dramatiserade sagostunder
Lovaktiviteter
Bokgävor till BVC, vårdcentraler och tandläkare
Bokväskor till förskolor
Sångstunder
Utklädnadskläder att låna under besöket
Bebisbibblan på turné
Bokgäva till alla barn som föds i kommunen
Julkappar
Boklådor
Besök föräldragrupper BVC
Föräldraträffar på BVC
Föräldrarhylla med faktaböcker riktade till småbarnsföräldrar
BVC-träffar 0-8 mån
Kapprumsbibliotek
Sagostunder för allmänheten
Bokrecept och språkpåsar
Boklådor
Skapande aktiviteter för allmänheten
Bokrecept
Pussel och pekboksväskor
Sagostunder i lekparken
Småbarnslistan
Bokgäva vid inskolning på förskolan
Föräldramöten
Babystunder
Barnbokskalas
Minibibliotek
Sagostund
Biblioteksbesök förskola
Språkväskor
Föräldragrupper med olika språk
Litteraturcertifiering av förskolor
Julkappar
Småbarnsavdelning med pekböcker och bilderböcker i barnhöjd
Dramatiserade sagostunder
Bokdepositioner på BVC och Folkandvärden
Aktiviteter med Bokbussen i valda områden
Bokpåsar till förskola
Minibio
Temaväskor
Sagostunder på kyrkans öppna förskola.
Vårhumsbibliotek BVC
Sagostund på olika språk
IKT- och läsombud förskola
Boklådor till förskolan
Barnteater
Sagostunder för allmänheten
Högläsning öppen förskola
Bebisbibbla





Dansa, lyssna, läsa – Knacka på!



Biblioteksutveckling
Sörmland

Vilket är ditt favoritljud?





Kommande träffar

- Träff 1 Kickoff (1 september)

Tema Bokstart: Väck nyfikenhet, läslust och språkglädje!"

- Träff 2 (22 november 2022)

Tema Barnens rätt: Barnkonventionen, hur fångar vi upp "användarna"?

- Träff 3 (våren 2023)

Tema Språkutveckling och flerspråkighet

- Digital expertgruppsträff i oktober

- **Norra** – Eskilstuna, Strängnäs och Gnesta
- **Västra** – Katrineholm, Vingåker och Flen
- **Södra** – Nyköping, Oxelösund och Trosa





Uppdrag expertgrupperna

 Hur ser uppdraget ut kring läsning och små barns språkutveckling för din verksamhet?

- Läroplan för förskolan
- Bibliotekslagen
- Rikshandboken för barnhälsovård

